

Förortsförankrat tal – ett inifrån- och ett utifrånperspektiv

Av ELLEN BIJVOET & KARIN SENTER

Abstract

Bijvoet, Ellen, ellen.bijvoet@nordiska.uu.se, Associate Professor, Department of Scandinavian Languages, Uppsala University & *Senter, Karin*, karin.senter@nordiska.uu.se, PhD student, Department of Scandinavian Languages, Uppsala University: “Inside and outside perspectives on Swedish in linguistically and culturally heterogenic suburban areas.” *Språk och stil* NF 31:1, 2021, pp. 166–200.

This article discusses attitudes towards and perceptions of different kinds of suburban-sounding Swedish – ranging from new urban youth styles (here called *suburban slang*) to a more formal Swedish with a “suburban touch”, due to, in particular, phonological features indexing *suburb* (here called *suburban Swedish*). Special attention is paid to the question of *how* these ways of speaking are labeled, and *whether* they should be labeled at all. Empirical data from our previous and ongoing studies will be used to illustrate an inside as well as an outside perspective on these issues.

Our data confirm that there are a number of labels for the slang language; labels employed both by language users with a suburban background (“insiders”) and by language users who are not familiar with linguistically and culturally heterogenic suburban areas (“outsiders”). This indicates that the slang language is enregistered. By contrast, there is no established label yet for the formal suburban-sounding Swedish. However, this kind of language variation is perceived, discussed and described by the insider participants in our studies. The outsider participants on the other hand do not seem to perceive these nuances within suburban-sounding Swedish. For many of them, the “suburban touch” triggers cognitive and evaluative reactions, commonly associated with the slang language.

Since the slang variety is stigmatized in the majority society, such confusion may have negative consequences for young suburban residents – especially when this occurs in situations that are crucial to their opportunities for social inclusion (e.g. in institutional conversations concerning access to education, labor and housing). Thus, our stance is that we must talk about risks of exclusion, and that the strategic distinction between slang and “suburban touch” can be helpful in arguing for the acknowledgment of suburban Swedish as simply one of many ways to speak a more formal Swedish with some kind of sociodialectal sound.

Keywords: suburban slang, suburban Swedish, labeling, attitudes.

---

1 Inledning

Sedan några decennier tillbaka har det, såväl i Sverige som i andra länder och såväl i media som bland forskare, riktats stor uppmärksamhet mot nya former

av majoritetsspråksvariation som har utvecklats bland unga i språkligt heterogena bostadsområden, så kallade förorter. I föreliggande artikel kommer vi att fokusera på förortsförankrat talspråk i svensk kontext, närmare bestämt på föreställningar om och benämningar för denna sorts språkliga variation. Svensk forskning om förortsförankrat tal har genererat en uppsjö av benämningar, som till exempel *rinkebysvenska* (Kotsinas 1988), *multietniskt ungdomsspråk* (Fraurud & Bijvoet 2004), *svenska på mångspråkig grund* (Young Urban Swedish 2011), *suburban Swedish* (Young 2014) och *urban youth styles* (Jonsson 2018). Dessa benämningar har oftast myntats av forskare själva. Men vilka ord använder språkbrukare med och utan förortsförankring som befinner sig utanför akademien?

Frågan *hur* förortsförankrat tal benämns – och *om* det överhuvudtaget ska benämnas – kommer att diskuteras i denna artikel. Artikeln är tänkt att utgöra ett bidrag till den inom sociolingvistikens pågående diskussionen om språksyn och *named languages* (se t.ex. Jaspers 2008, Cornips m.fl. 2015). Här vill vi, med hjälp av empiriska data som vi har samlat in inom ramen för olika studier, jämföra och kontrastera ett inifrånperspektiv på förortsförankrad svenska mot ett utifrånperspektiv. Vi kommer att använda data från såväl avslutade studier (Bijvoet 2002, 2018, Bijvoet & Fraurud 2008, 2010, 2012, 2016, Senter 2015) som från pågående studier (Senter u.a.). Ett inifrånperspektiv får vi genom förortsförankrade ungdomar som vi har mött under våra fältarbeten. Genom sin mångspråkiga förortsbakgrund kommer de kontinuerligt i kontakt med, och använder ofta också själva, förortsförankrat tal. Ett utifrånperspektiv illustreras med data från både unga och vuxna deltagare i våra studier, vilka saknar anknytning till eller djupare erfarenhet av mångspråkiga förortsmiljöer. Vi vill alltså inta ett »dubbelt perspektiv» och låta olika röster komma till tals.

Studierna som artikeln utgår från och bygger vidare på är teoretiskt-metodiskt förankrade i olika inriktningar inom det sociolingvistiska fältet, nämligen språkattitydforskning, folklingvistik, lingvistisk etnografi samt forskning om individuell och social flerspråkighet. Det teoretiskt och metodiskt breda empiriska materialet från dessa studier kan, menar vi, berika beskrivningen av den komplexa språkliga miljö som karakteriserar mångspråkiga förortsområden.

I tabell 1 ges en sammanställning över de studier från vilka vi har hämtat materialet till föreliggande artikel. Här anges även vilka av de återgivna rösterna som illustrerar ett inifrån- respektive ett utifrånperspektiv på förortsförankrat tal.

Tabell 1. Materialsammanställning över studier, deltagare och inifrån-/utifrånsperspektiv.

Studie	Deltagare – inifrånsperspektiv	Deltagare – utifrånsperspektiv
Bijvoet 2002	högstadiе- och gymnasieungdomar med mångspråkig förortsbakgrund	
Bijvoet & Fraurud 2008 (= en studie inom SUF-projektet ¹)	gymnasieungdomar med mångspråkig förortsbakgrund	
Bijvoet & Fraurud 2010, 2012, 2016 (= studier inom SALAM-projektet ²)	gymnasieungdomar med mångspråkig förortsbakgrund	gymnasieungdomar utan mångspråkig förortsbakgrund
Senter 2015	Habiba, Hanna, Mona, Paula och Sundis (gymnasieungdomar med mångspråkig förortsbakgrund)	
Senter u.a.	Aida, Aisha, Amina, Asal, Deniz, Diana, Hevin och Maryam (gymnasieungdomar med mångspråkig förortsbakgrund)	
Bijvoet 2018		Agnes, Alice, Alva, Amanda, Ulla, Ulrika, Unni och Urban (grindvakter ³)

Vi väljer, som framgår av de könade namnen⁴ i sammanställningen, att främst låta tjejer med förortsbakgrund komma till tals. Mycket av den tidigare forskningen – åtminstone den i Sverige – har fokuserat på killar och unga män med förortsförankring (t.ex. Jonsson 2007, Young 2014, 2019, Bijvoet 2018). Även massmediala framställningar lyfter främst fram killar som talare av förorts-

¹ Akronymen SUF står för Språk och språkbruk bland ungdomar i flerspråkiga storstadsmiljöer. Projektet, som finansierades av Riksbankens Jubileumsfond (2001–2006), bedrevs i samarbete mellan Göteborgs, Lunds och Stockholms universitet.

² Akronymen SALAM utläses Sociolinguistic Awareness and Language Attitudes in Multilingual contexts. Materialet till studien samlades in under åren 2007–2008. Projektet finansierades av Riksbankens Jubileumsfond.

³ En grindvakt (eng. *gatekeeper*) är en person som (ofta i institutionella samtal) har makt att släppa fram eller sälla bort någon, och vars handlingar på så sätt »kan få tydliga konsekvenser för andra personers karriärutveckling» (Hertzberg 2003 s. 20). Bland grindvakterna i studien fanns till exempel arbetsförmedlare, rekryterare och studie- och karriärvägledare.

⁴ Alla namn på deltagare i den här artikeln är kodnamn.

förankrad svenska. Jonsson och Milani (2012 s. 60) skriver: »den språkliga stil som kallats rinkebysvenska [har] gjorts till markör för den multietniska förortens unga män, i olika offentliga debatter» (se även Milani 2010). Tjejers inifrånsperspektiv på förortsförankrat tal är alltså underrepresenterat, trots att förortsförankrat talspråk ofta ingår i deras språkliga repertoar (Senter 2015, u.a.). Därför vill vi i den här artikeln särskilt lyfta fram tjejers röster.

Innan vi, i avsnitt 6, går över till artikelns empiriska avsnitt presenteras först några i sammanhanget relevanta, teoretiska begrepp. I avsnitt 2 redogör vi för hur vi använder begreppet förort i den här artikeln. I avsnitt 3 beskriver och exemplifierar vi den enregistreringsprocess som förortsförankrat tal har genomgått, vilken har resulterat i att talet är igenkännligt för språkbrukare både i och utanför mångspråkiga förortsområden. Begreppet förortsförankrad, eller förortsindexerad, svenska förklaras närmare i avsnitt 4, och i avsnitt 5 presenteras kortfattat tidigare forskning på området.

2 Förort som begrepp

Att vara hemmahörig i en mångspråkig förort – ofta kallad *förorten* eller *orten* av de ungdomar som har sin bakgrund där – är för många av dessa unga en viktig aspekt av deras identitet. Det påverkar hur ungdomarna ser på sig själva, men också hur andra ser på dem. »Hela Hevin är så jävla orten», säger till exempel Asal på ett vänskapligt sätt i ett samtal med några kompisar där även Hevin deltar (Senter u.a.). *Förorten* och *orten* må stå i bestämd form, men ska inte förstås som hänvisningar till någon specifik förort. Det är i stället frågan om generiska beteckningar för en viss typ av bostadsområde som sedan ett antal decennier tillbaka har växt fram på olika platser i Sverige. Dessa områden antas ha vissa saker gemensamt, såsom en diversifierad språksituation, religiös och etnisk mångfald och mindre gynnsamma socioekonomiska villkor.

Bunar (2001) beskriver områdena som *sociospatialt segregerade*. En granskning av de senaste decenniernas debatt om och porträttering av förorten i massmedia visar att områdena i allt högre grad har blivit stigmatiserade och kommit att beskrivas som »en ansamlingsplats för och samtidigt en grogrund för allehanda sociala problem» (Dahlstedt & Eliassi 2018 s. 43). Från politiskt håll används ofta beteckningar som *utsatta områden* eller *utanförskapsområden*, beteckningar som vi helst undviker. Vi menar att det är riktigare att tala om *underordnade* områden i motsats till *överordnade* områden, dvs. att ge en

relationell beskrivning som betonar de ojämlika maktförhållanden som finns mellan olika områden och grupper i samhället.

Som ibland påpekas är användningen av termen förort inte helt oproblematis. Även välbärgade områden som Bromma i Stockholm och Askim i Göteborg är sociospatialt segregerade, och därmed i strikt mening också förorter. Denna invändning kan fångas upp genom uppdelningen i överordnade och underordnade områden, där Bromma och Askim räknas till den första kategorin och de språkligt och kulturellt heterogena bostadsområden som skildrats i inledningen till detta avsnitt till den andra.

I den här artikeln används benämningen förort i betydelsen 'underordnat område', vilken idag är den vanligaste användningen av begreppet (Dahlstedt & Eliassi 2018). Beteckningen förort för vanligen tankarna till storstadsområdenas miljonprogram. Men den är också applicerbar på områden i mindre kommuner där unga genom språk och andra uttrycksmedel, såsom klädstil och musik, så att säga *gör* förort (Svahn u.a.). En sådan utveckling kan inte förstås utifrån en statisk syn på fenomenet förort. I vår forskning utgår vi därför från en socialkonstruktivistisk förståelse, där förort ses som något kontextuellt konstruerat och föränderligt (jfr Bucholtz & Hall 2005).

3 Register, enregistrering och indexikalitet

Den språkvetenskapliga termen *register* syftar på språkliga resurser eller språkdrag som ofta uppträder tillsammans och därför uppfattas »höra ihop». För till exempel skånskans del kan det handla om diftonger och skorrande *r*-ljud, och i förortsförankrat tal om bland annat icke-inversion, bakre *sje*-ljud och en staccatoartad talrytm. Språkliga register är igenkännliga för språkbrukare. De ges ofta en benämning och kopplas samman med en tänkt (grupp av) talare, och vidare med vissa förmodade egenskaper (Gal 2006, Blommaert 2007). Språkliga register skapas och ges social mening genom så kallade *enregistreringsprocesser*, vilka Agha (2005 s. 38) beskriver som »processes whereby distinct forms of speech come to be socially recognized (or enregistered) as indexical of speaker attributes by a population of language users». Olika språkdrag och olika sätt att tala tillskrivs i processen ett *indexikalt värde*, det vill säga en social betydelse som går utöver den explicit uttryckta. Även icke-verbala uttrycksmedel såsom klädstil och kroppsspråk kan ha ett indexikalt värde (Johnstone 2016).

Indexikalitet blir resultatet av en framskriden enregistreringsprocess och innebär alltså att en värdetillskrivning sker. Unga från språkligt och kulturellt heterogena miljöer i Danmark associerar till exempel en standardnära danska – kallad *integrert* – med företeelser, egenskaper och positioner som »finkultur», lärare, akademi, auktoriteter och vuxna. En slangbetonad danska – kallad *street language* eller »perker»⁵ – associeras i stället med gatukultur, tuffhet, ungdom, maskulinitet och gangster (Madsen 2013). Ett standardnära sätt att tala *indexerar* med andra ord »finkultur» och ett slangbetonat sätt tuffhet. Madsen (2013) och Møller och Jørgensen (2013) diskuterar dessa resultat i termer av *hög* och *låg*; integrert förbinds med sådant som i majoritetssamhället tillskrivs ett »högt värde» och *street language* eller »perker» med ett »lägre värde». Liknande kopplingar görs också i svensk kontext, vilket vi kommer att belysa längre fram i artikeln.

Språkbrukare kan utveckla en *indexikal medvetenhet*, det vill säga en medvetenhet om hur olika sätt att tala indexeras. De kan positionera sig genom att omsätta sin indexikala medvetenhet i praktiken och göra språkliga val och bortval (se Silverstein 2003, Doran 2004, Bucholtz & Hall 2005). Så kan till exempel unga människor med bakgrund i mångspråkiga förorter orientera sig mot eller bort från förortsförankrat tal.

4 Svensk forskning om förortsindexerat tal

Förortsindexerad svenska kan beskrivas som en form av sociolingvistisk variation. Begreppet omfattar olika sätt att tala svenska, från slangpräglade ungdomsstilar (som vi här med en gemensam benämning kallar *förortsslang*) till en mer formell, standardnära svenska utan slangord men med en kvardröjande »förortsklang» (dvs. en form av sociodialektal variation som vi här kallar *förortssvenska*) (jfr Bijvoet & Fraurud 2016).

Den mest kända formen av förortsindexerat tal, både i och utanför Sverige, är den slangbetonade stilen som har utvecklats bland unga med förortsbakgrund. Pionjär på forskningsområdet var språkforskaren Ulla-Britt Kotsinas som redan på 1980-talet började intressera sig för detta då nya gruppsspråk som hon benämnde *rinkebysvenska* (Kotsinas 1988). Därefter har en livaktig forsk-

⁵ »Perker» är, förklarar Madsen (2013), ursprungligen en nedsättande benämning för invandrare som av ingruppen själv ibland används som en social kategori som markerar minoritetsstatus (jfr »blatte», Jonsson 2007, Lacatus 2007).

ning tagit vid, i Sverige bland annat inom ramen för SUF-projektet men också i andra studier.⁶ Forskarintresset för denna form av språklig variation har varit stort också i flera andra länder där en liknande språkutveckling har skett. Det visar ett stort antal antologier (t.ex. *Youngspeak in Multilingual Perspective* 2009, *Ideological Constructions and Enregisterment of Linguistic Youth Styles* 2010, *Multilingual Urban Scandinavia* 2010, *Ethnic Styles of Speaking in European Metropolitan Areas* 2011, *Language, Youth and Identity in the 21st Century* 2015), doktorsavhandlingar och artiklar i vetenskapliga tidskrifter, och därutöver flera temanummer och populärvetenskapliga böcker (t.ex. *Nortier* 2001, *Wiese* 2012) som behandlar ämnet.

Studierna om språk och språkbruk i mångspråkiga förorter har haft olika fokus och angreppssätt: deskriptiva, etnografiska, språkideologiska såväl som folklingvistiska. För svenskans del har ett antal deskriptiva studier genomförts med fokus på till exempel reflexiva pronomen (Tingsell 2007), diskurspartiklarna *ba*, *liksom* och *typ* (Svensson 2009), lexikaliserade fraser (Prentice 2010) och grammatikalisering av *sån* (Ekberg 2011). Variationslingvistiska talspråksstudier har utförts av till exempel Ganuza (2008), Young (2019) och Svahn (u.a.). Mer etnografiskt orienterade studier (t.ex. Engblom 2004, Haglund 2005, Otterup 2005, Jonsson 2007, Kahlin 2008, Almér 2011, Årman 2018) har skildrat hur unga positionerar sig genom bland annat språk. Inom den etnografiska inriktningen beskrivs den aktuella språkliga variationen ofta i termer av *stil*. Stil är där något man *gör* – med hjälp av språk och andra semiotiska resurser – i konstruktionen av identiteter och sociala relationer (Coupland 2007, samt bidragen i *Style and Sociolinguistic Variation* 2001, Auer 2007). Bland mer språkideologiskt och folklingvistiskt inriktade studier kan analyser av massmediala skildringar av förortsförankrad svenska nämnas (t.ex. Milani 2010, Stroud 2013), samt perceptionsstudier av uppfattningar om och attityder till den aktuella språkliga variationen (t.ex. Bijvoet & Fraurud 2013).

Trots att förortsindexerad svenska idag är tämligen väl beforskad ser vi ändå, med utgångspunkt i våra egna (tidigare och pågående) studier, ett fortsatt behov av att diskutera hur den språkliga komplexiteten i förorter kan beskrivas och förstås. Särskilt viktigt är det att fokusera på den sociodialektala variationen bortom slangspråket.

⁶ SUF-projektet genererade ett stort antal artiklar och doktorsavhandlingar. För en sammanfattning av några av studierna inom SUF, se bidragen i *Young Urban Swedish* 2011.

5 Förortsindexerad svenska – en glidande skala

Benämningarna förortsslang och förortssvenska används idag ofta synonymt, såväl i allmänspråket som inom forskningen. En del forskare använder också termen förortssvenska som ett vidare begrepp som innefattar även slangspråk (ex. Young 2014, Årman 2018).⁷ Vi menar dock att en uppdelning i förortssvenska och förortsslang kan fylla ett viktigt syfte (mer om detta nedan).

Benämningen förortsslang är relativt spridd. År 2004 publicerades till exempel en bok med titeln *Förortsslang*, skriven av Kotsinas i samarbete med rapparen Dogge Doggelito (Douglas León). En snabb sökning på nätet leder till ett stort antal tidningsartiklar, och även till ordlistor och quiz som med jämna mellanrum läggs ut på olika internetsidor. Benämningen används också av en del ungdomar som själva har förortsbakgrund (Bijvoet & Fraurud 2006). Den hänvisar dels till gruppspråkets huvudsakliga geografiska och sociala förankring, dels till informellt talspråk och det »underifrånperspektiv» som slangbetonade sätt att tala ofta rymmer. Efterledet -slang markerar ordförrådets centrala ställning i det språkliga register som förortsslangen utgör (se Agha 2015).

Ett kännetecken för förortsslang är att engelskan inte har hegemonisk status som långgivare vid inlån av ord och uttryck, utan språk som arabiska, kurdiska, turkiska och somaliska bidrar till ett mer diversifierat slanglexikon. Ytterligare drag som ofta förknippas med förortsslang är exempelvis förekomsten av icke-inversion (*igår jag gick på bio*) (se Ganuza 2008), och vissa uttalsdrag som bakre *sje*-ljud, affrikativor i ord som *checka* och *chilla* samt ett rundat *y*-ljud av *u*-karaktär. En staccatoartad talrytm har också uppmärksamats. Den är en konsekvens av att längdskillnaden mellan långa och korta stavelser reduceras (Bodén 2007, Young 2018, 2019). Detta prosodiska drag kan, förklarar Bodén (2011), inte härledas till inflytandet av något specifikt förstaspråk och är alltså – tvärt emot vad många har trott – inte ett andraspråksdrag. Utöver staccatorytmen hörs, åtminstone i Stockholmsområdet, ett prosodiskt drag som vi i brist på en bättre term kallar *förortsmelodi*. Förortsmelodin skapas genom att slutstavelser förlängs och en tonhöjdsstigning, som är oväntad i relation till

⁷ Årman använder benämningen *Förortssvenska* (med stort *f*). Han beskriver den som en emisk term, och noterar att »there exists no single hegemonic conceptualization of Förortssvenska in Sweden» (2018 s. 55). Årman's förståelse av *Förortssvenska* verkar sammanfalla med det vi kallar *förortsindexerad svenska* generellt, och inte motsvara den mer specifika betydelse som vi lägger in i benämningen. Också Young (2014 s. 7) använder benämningen förortssvenska för »a larger linguistic system» som även innefattar slangen.

»mellansvensk standard», görs (se Bijvoet 2018, Young 2019). Den kan höras såväl inuti som i slutet av ett yttrande.

Trots ovanstående beskrivning av utmärkande drag vill vi betona att vi *inte* vill framställa förortsslang som en enhetlig, välavgränsad och objektivt definierbar varietet. Förortsslang förstås bättre som en språklig resurs som språkbrukare kan använda på olika sätt (eller avstå från) beroende av personliga preferenser och tillfälle. Resultat från vår egen och andras forskning visar att det föreligger en hög grad av inter- och intraindividuell variation (Boyd & Fraurud 2010). Uttalanden som »han talar riktigt ortenspråk» och »så säger man inte på rinkebysvenska» visar dock att förortsslangen – med dess alternativa benämningar – är enregistrerad. Uttalandena signalerar också att det existerar vissa gemensamma, normerande föreställningar om hur förortsslang låter och att sådana föreställningar ingår i språkbrukarnas indexikala medvetenhet (Bijvoet & Fraurud 2006, se även Jonsson 2007).

Vad som sker med språket när ungdomar och unga vuxna med förortsbakgrund använder sin mest formella svenska är inte lika väl beforskat. Att det ofta finns förortsindexerade språkdrag kvar när dessa unga – som de själva kan säga – talar »fin» svenska beskrivs dock i ett ökande antal studier (Runfors 2009, Bijvoet & Fraurud 2008, 2016, Eliaso Magnusson & Stroud 2012, Young 2014, 2019, Senter u.a.). Det handlar främst om sådant som rör uttalsnivån, men även viss syntaktisk variation i form av till exempel V2-avsteg (Senter u.a.).⁸ En formell svenska med »en klang av förorten» kan bäst karaktäriseras som en ny form av sociodialektal variation. Den är helt enkelt en färgning (eller klang) i en standardnära svenska, som signalerar att talaren har mångspråkig förortsbakgrund, ungefär på samma sätt som det kan höras att någon har göteborgsk arbetarbakgrund även när personen talar en formell svenska.

För att kunna skilja slangpräglade ungdomsstilar från en sådan mer formell förortsindexerad svenska introducerade Runfors (2009) begreppsparet *inåtriktad–utåtriktad svenska*. Dessa benämningar motsvarar begreppsparet *förortsslang–förortssvenska* som används i den här artikeln. Runfors valde sina termer med utgångspunkt i unga talares egna beskrivningar av hur de använder de olika sätten att tala. Den inåtriktade svenskan används i samtal med kompisar, den utåtriktade med lärare och andra vuxna. Runfors (2009 s. 117) skriver:

⁸ En analys av tre olika samtal mellan deltagare i Senters studie (u.a.) – där förväntningarna på språklig formalitetsgrad skiljde sig sinsemellan – visar att andelen icke-inversion i deklarativa satsar varierar mellan drygt 60 % i det mest formella samtalet och 100 % i det mest vardagliga. I Ganuzas studie från 2008 var andelen icke-inversion betydligt lägre (ca 10 %), vilket tyder på att det har skett en förändring över tid.

»båda sätten att tala svenska bildade, enligt dem [ungdomarna] själva, grund för andras definition av dem som invandrare och icke-svenskar».

Även om vi här gör en uppdelning i förortsslang och förortssvenska är det viktigt att påpeka att det inte är två väsensskilda koder det handlar om, utan snarare ett kontinuum mellan olika former eller grader av förortsindexerad svenska. Det är för att synliggöra nyanser i det förortsförankrade talet som vi använder begreppsparet förortsslang–förortssvenska. Sådana kategoriseringar riskerar förvisso att fixera former av språklig variation och därigenom förenkla den komplexa språkliga verkligheten (Gal & Woolard 2001, Rampton 2011, Jonsson 2018, Jonsson m.fl. 2019). Men i vissa situationer och för vissa syften behöver vi forskare av pragmatiska eller strategiska skäl ibland göra förenklingar och essentialisera. Så kan göras för att till exempel bidra till att olika former av språklig variation lyfts fram och ges erkännande, och för att motverka språklig orättvisa eller utbredda negativa stereotyper. De beskrivningar som pragmatiskt eller strategiskt motiverade kategoriseringar ger upphov till kan vara av mer tillfällig art och är inte tänkta att vara definitiva och huggna i sten (Bucholtz 2003, Bucholtz & Hall 2004). Men utan benämningar är det helt enkelt svårare att skärskåda maktförhållanden och att över huvud taget kunna säga något om något. Det är utifrån dessa överväganden som benämningarna förortsslang och förortssvenska används här.

6 Talet om talet

Människors uppfattningar om och attityder till förortsförankrat tal (liksom till andra former av språklig variation) uppstår inte i ett vakuum, utan måste ses och förstås mot bakgrund av i samhället dominerande språkideologiska föreställningar. »Big things matter if we want to understand small things of discourse» konstaterar Blommaert (2007 s. 120), och förklarar att sociolingvistisk forskning behöver inta ett parallellt perspektiv genom att ta hänsyn till *både* det enskilda kontextförankrade samtalet *och* den större samhällseliga kontexten. Det är till exempel på grund av vår kännedom om den rådande språkhierarkin i Sverige som vi kan förstå följande samtal mellan Diana, Deniz och Amina, samtliga unga tjejer med förortsbakgrund (ex. 1).⁹

⁹ Transkriptionsnyckel finns i slutet av artikeln.

Exempel 1

- 1 Diana: ifall nån hade pratat såhär rikssvenska
 2 så här jättemycke=
 3 X: [mm]
 4 Diana: hela tiden man hade sagt *varför spelar
 5 du fin*
 6 Amina: ah
 7 Deniz: ah det är också de ah=
 8 Diana: man säger inte *varför pratar du inte
 9 slang*
 10 Deniz: [det är det sanningen] oh gosh
 11 Diana: man säger *varför spelar du=
 12 Deniz: [ah]
 13 Diana: fin* man säger *varför spelar du fin*=
 14 Deniz: [ah]
 15 Diana: asså varför varför=
 16 Deniz: [man är såhär du inte]
 17 Diana: rankar du dig högre än mig=
 18 Deniz: [ah mm exa:kt]
 19 Diana: ser du ner på mig=
 20 Deniz: [exa:kt]
 21 Diana: för du pratar finare än mig
 22 Deniz: ja men det är så: sa:nt

Diana, Deniz och Amina är några av deltagarna i ett forskningsprojekt om språkliga resurser bland flerspråkiga gymnasieungdomar med bakgrund i några av Stockholms mångspråkiga förorter (Senter u.a.). Genom sitt ordval (»spelar fin») signalerar Diana hur ett standardnära tal som inte indexeras som förortstkt värderas i relation till (förorts)slang. Hennes beskrivning av en standardnära »rikssvenska» som »fin» – och även, indirekt, förortsslang som motsatsen – korresponderar med spridda språkideologiska föreställningar på samhällsnivå.

Ett annat exempel där »[b]ig things matter if we want to understand small things of discourse» (Blommaert 2007 s. 120) är de etnifierande och rasifierande kategoriseringar som förekommer rikligt i våra data. De bör ses mot bakgrund av den i samhället rådande vithetsnormen. Kategorin »invandrare» innefattar personer med migrationsbakgrund som rasifieras, oavsett om de i realiteten är invandrade eller inte. Ordet »blatte» har motsvarande referent och kan – beroende på vem som använder ordet – vara starkt nedsättande (se Jons-son 2007). »Svensk» är en kategori framför allt avsedd för »etniska svenskar», men den verkar ändå vara relativt öppen för förhandling och kan i vissa fall också inkludera personer som rasifieras. »Svenne», däremot, hänvisar uteslutande till vita, »etniskt svenska» personer.

Även om Blommaerts rekommendation att inta ett parallellt perspektiv i första hand avser analys av diskurser menar vi att den också är högst relevant vid tolkning av attityd- och perceptionsdata (jfr Bijvoet 2020). I vår diskussion nedan om attityder till och benämningar för förortsförankrat tal beaktar vi ett parallellt perspektiv genom att se och tolka våra data mot bakgrund av i samhället dominerande föreställningar om förortsförankrade talspråkspraktiker.

Som påpekats i avsnitt 2 ovan har storstädernas förortsområden under de senaste decennierna i allt högre grad blivit marginaliserade och stigmatiserade. Även språket bland unga i förorten har mestadels framställts (och framställs fortfarande) på ett negativt sätt i olika debattinlägg och reportage. Stroud och Wingstedt (1989) beskriver hur ett slags språklig främlingsrädsla växte fram under 1980-talet. Förortsslangen beskrevs som dålig, »osvensk» och som »en gettoiserad form av svenska» (Stroud 2013 s. 323). Det uttrycktes en oro för att den kunde ta sig in i »etniska svenska hem» och hota den »riktiga» svenskan (Stroud 2004 s. 199). Under de senaste 10–15 åren har slangspråket också beskyllts för att vara sexistiskt och homofobiskt, ett uttryck för aggressiv maskulinitet, samt starkt kopplat till sociala problem, misslyckad skolgång, gängkultur och kriminalitet (Jonsson 2007, Jonsson & Milani 2010, Milani 2010, Milani & Jonsson 2012, Jonsson m.fl. 2019). Även i andra länder där den här sortens slangpräglade samtalsstilar har uppstått bland ungdomar i urbana mångspråkiga bostadsmiljöer ser vi liknande beskrivningar i media (se t.ex. Cornips m.fl. 2015, Svendsen & Marzo 2015).

6.1 Det förortsförankrade talets betydelse

Den massmediala framställningen av den här formen av språklig variation är med andra ord negativ, något som också återspeglas i människors attityder till förortsförankrat tal. Svenska som på något sätt »låter förortsk» förknippas allmänt med kaxighet, tuffhet och med »att ha attityd» – egenskaper som visserligen kan ha förtäckt eller dold prestige för vissa grupper av språkbrukare, men som generellt inte uppfattas som öppet positiva (Labov 1966, Coupland 2009).

Negativa omdömen om förortsklingande svenska har beskrivits i ett antal av våra perceptionsstudier med såväl ungdomar (Bijvoet & Fraurud 2008, 2010, 2012, 2016) som vuxna (Bijvoet 2018). I den sistnämnda studien (Bijvoet 2018) deltog 95 grindvakter som arbetade med bland annat rekrytering, arbetsförmedling, utbildning, yrkesvägledning och studie- och karriärvägledning. Dessa grindvakter fick i ett lyssnartest på olika sätt utvärdera tio talprov från

unga vuxna män (enspråkiga såväl som tvåspråkiga), däribland två prov vardera på förortssvenska och förortsslang. Grindvakterna fick bland annat föreslå benämningar för talarnas sätt att prata och göra gissningar om deras språkliga bakgrund. Med en femtedel av grindvakterna (N=20) genomfördes också fokusgruppsamtal.

I anslutning till frågan om benämningar gavs bland annat följande kommentarer om förortsindexerat tal och/eller dess talare:

- använder slang, talar snabbt och kaxigt, speciell rytm/prosodi
- tydlig accent/dialekt, attityd och självsäkerhet, »snackig»
- tuffare framtoning, inte så formell
- mycket brytning, låter tuff
- hans språkbruk känns som en viktig del av hans identitet, medveten om hur han uppfattas med sitt tal: tuff, självsäker, manlig (dov röst)
- låter som att han är uppväxt i Sverige i en invandrarfamilj, låter tuff och som en gymkille

Kommentarerna visar att den bild som dominerar i massmediala beskrivningar – där förortsförankrat språk ofta framställs som ett slags »antispråk» (Halliday 1978), dvs. ett sätt att tala som uttrycker motstånd mot etablissemanget – uppenbarligen har påverkat dessa grindvakters föreställningar.

Att förortsslang kan fylla funktionen av ett »antispråk» för unga med mångspråkig förortsbakgrund bekräftas av tidigare forskning. Jonsson (2007) beskriver till exempel i en etnografisk studie hur killar på en högstadieskola i ett mångspråkigt förortsområde ibland gör motstånd mot skolans samtalsnormer genom att tala slang i klassrummet och därmed signalera en tuff, kaxig attityd (se även Bijvoet 2002). När killarna väljer att tala en mer standardnära svenska gör de det för att »iscensätta positionen som 'god elev' och 'skötsam svensk'» (Jonsson 2007 s. 116, se även Jonsson & Milani 2012, Jonsson 2013). Förortsslang kan alltså användas för att utmana maktrelationer i klassrummet. Men språket kan också fylla andra funktioner. Slang kan till exempel användas på ett lekfullt sätt, för att skämta och utmana varandra i verbala dueller. Den används även som en markör som signalerar en identifikation med den mångspråkiga förorten (Bijvoet 2002, Haglund 2005, Jonsson 2007, Runfors 2009).

Även deltagarna i Senter's forskning bekräftar – såväl i en tidigare intervjustudie (Senter 2015) som i en ännu pågående, etnografiskt inriktad studie (Senter u.a.) – att användningen av förortsindexerad svenska skapar en gemenskap

bland unga i förorten. I den tidigare studien medverkade 15 gymnasieungdomar från Stockholmsområdet (samtliga självidentifierade tjejer) med mångspråkig förortsbakgrund. I den pågående studien deltar 19 gymnasieungdomar (varav 15 tjejer) med samma bakgrund. Många av de exempel med inifrånperspektiv som tas upp i föreliggande artikel kommer från fokusgruppsamtal och intervjuer från dessa två studier.

När det förortsförankrade talets betydelse diskuteras i ett av fokusgruppsamtalen beskriver en av tjejerna, Aisha, att språket gör att »du känner dig hemma». Deniz och Diana betonar värden som trygghet och tillhörighet (ex. 2).

Exempel 2

1	Deniz:	det är ändå ett språk som får oss å känna
2		oss bekväma med varann som får oss å
3		känna asså tillhörighet
4	Diana:	[en trygghet ah]

Deniz tar vid ett tillfälle upp en specifik situation där det förortsförankrade talet framställs som en tillgång. Hon ägnar sig åt poesi och tillsammans med andra unga med förortsbakgrund har hon gått en poesiskrivarkurs. Där diskuteras att hon och andra unga med liknande bakgrund har ett språk som unga utanför förorten inte har. I diskussionen upprätthålls således en språklig avgränsning gentemot majoritetssamhället. Detsamma görs också i ett uttalande av Maryam som säger att alla i hennes klass kommer från förorten och att de därför talar rinkebysvenska (en benämning som Maryam egentligen inte gillar men ändå använder). Hon förmedlar att det finns ett slags ett till ett-förhållande mellan att vara från förorten och att tala förortsförankrad svenska.

Att förortsindexerat tal kan rymma positiva värden är emellertid inte något som tas upp särskilt frekvent av deltagarna i Selters studier. Det är betydligt vanligare att en negativ bild tecknas när tjejerna diskuterar sin språkanvändning. En sådan internalisering av den i samhället dominerande negativa synen på förortsförankrat tal har även noterats i tidigare studier, bland annat i Bijvoets intervjustudie (2002 s. 65) bland högstadie- och gymnasieelever i några av Stockholms ytterstadsområden. De intervjuade ungdomarna refererade där till det egna språkbruket med ord som »dålig svenska» och »förenklat språk».

6.2 Påtvingad anpassning

I samtal om språk och sätt att tala tar ungdomarna i Senter's studier inte sällan upp de förväntningar som de upplever att majoritetssamhället har på dem. De borde, enligt dessa förväntningar, välja bort förortsindexerat tal till förmån för en mer standardnära svenska. Det som diskuteras av tjejerna är alltså en – som de upplever det – påtvingad anpassning. De lyfter ofta vilka effekter deras användning av förortsindexerad svenska kan få när de rör sig utanför förorten och exempelvis söker ett arbete. Aida säger (ex. 3):

Exempel 3

5 Aida: om vi pratar förortsspråk ut- utanför
6 förorten att man inte kanske tar oss
7 lika seriöst ja tror inte de är illa
8 menat det ba kanske vill tänka på det
9 Forskare: säger lärare de alltså
10 Aida: nej jag tror de är mer=
11 Forskare: [X bara]
12 Aida: asså vi ve- vi vet det själva
[...]
13 Forskare: vad ska hända tror du kommer det bli mer
14 okej att låta som man är från förorten
15 även när utan- när man är utanför föror-
16 ten
17 Aida: mm: ja vet inte (.) asså eh (.) jag vet
18 inte det är en mind set tror jag att m-
19 man tänker såhär jag måste eh för att få
20 det här jobbet jag måste låta på ett
21 visst sätt (.) jag tror det är något som
22 mm (.) det typ ä- äldre syskon kanske
23 säger det till dig; o- om: om det här
24 tankesättet inte försvinner då jag tror
25 inte det kommer bli mer accepterat utan-
26 för
27 Forskare: aha så det ligger på-
28 Aida: det ligger på oss ah
29 Forskare: a:ha men det är ju ganska tuftt liksom
30 om de li- de ligger på minoriteten att
31 påverka majoriteten=
32 Aida: för asså=
33 Forskare: i såna fall (.) det måste va gans-
34 Aida: [jag tänker] ah vi
35 asså jag tänker första steget och ta det
36 här=
37 Forskare: mm
38 Aida: men senare (.) då de: vi behöver ju hjä-
39 hjälp utifrån också att kanske visa att
40 det är okej

Enligt Aida är det en vanlig uppfattning i majoritetssamhället att förortspråk är ett uttryck för bristande seriositet. Unga med förortsbakgrund är medvetna om att en sådan koppling görs, och de vet att de måste frånga förortsindexerat tal för att uppfattas som seriösa av personer som inte är från förorten. I samtalet betonar Aida att ansvaret för att lösa upp den här kopplingen ligger på ungdomarna själva. Först måste de sluta se ner på det egna förortsförankrade sättet att tala (rad 19–22), för att – i ett nästa steg – få förståelse och stöd utifrån, dvs. från majoritetssamhället (rad 34–36). I detta attitydförändringsarbete ges alltså minoriteten det primära ansvaret för att förändra förhärskande föreställningar.

Även Maryam problematiserar kopplingen mellan förortsindexerat tal och en oseriös inställning (ex. 4). Hon ifrågasätter innebörden i begreppsparet *formell–informell* och undrar varför hennes sätt att tala inte kan betraktas som formellt.

Exempel 4

1 Maryam: en annan grej som stör mig också är att
 2 asså varför måste ja vara (såhär) så
 3 formell vf- as- asså ordet formell in-
 4 formell # [smackljud] varför måste ordet
 5 formell vara att man betar sig såhär
 6 lu:ngt å såhär pratar som till exempel
 7 du [forskaren] gör (.) varför måste in-
 8 formell va som hur jag betar mig och hur
 9 jag pr- pratar

Det är, enligt Maryam, någon som bara har bestämt hur det ska vara. Medvetenheten om att hennes förortsförankrade tal inte anses lämpa sig i mer formella sammanhang skapar en känsla av att hon inte kan vara sig själv under anställningsintervjuer och att hon måste spela enligt någon annans regler. Hon har själv varit med om att ha blivit nekad ett extrajobb inom barnpassning med motiveringen (som rekryteraren skickade i ett mejl efter intervjun) att hennes slangbetonade stil inte fungerar i ett sådant jobb. Maryam betonar dock bestämt att hon avstod från slangen under den aktuella intervjun, vilket får oss att fundera över om rekryteraren kanske inte uppfattar nyanser i förortsindexerat tal (dvs. inte hör skillnad på »slang och klang»). Tidigare forskning (t.ex. Bijvoet 2018) visar att människor som sällan kommer i kontakt med förortsindexerat tal kan missta en mer formell svenska med förortsklang för förortsslang – något Maryam eventuellt har råkat ut för (mer om detta nedan i avsnitt 6.4).

Maryam ifrågasätter anpassningsdiskursen och uttrycker en längtan efter att få vara sig själv, men hon går ändå ofrivilligt med i den och säger ursäktande att hon måste försöka anpassa sig för att jobba »i ett sånt här land» (ex. 5, rad 7–9). Hon berättar att hon aktivt har sökt svar på hur hon ska gå tillväga för att anpassa sig språkligt – eller som hon uttrycker det »kodväxla» – i enlighet med majoritetssamhällets dominerande normer. Under en praktikperiod på ett företag har hon frågat personer med förortsbakgrund hur de har gjort för att passa in i företagets språkliga miljö (rad 1–6).

Exempel 5

1   Maryam: de känns som att dom [på företaget] är
2   födda med de här [standardnära] uttalet
3   såhär u: så ja var såhär ni är från
4   orten, (.) asså enligt e- en gång i ti-
5   den så hade ni vår: dialekt (.) tips på
6   liksom hur man ändrar på det där för att
7   asså förlåt men asså om ja ska jobba i
8   ett sånt här land så måste ja: försöka
9   anpassa mig

Som svar på sin fråga verkar hon, återigen, ha fått höra att anpassning är viktigt, men inte fått några konkreta råd om *hur* hon ska gå tillväga. Maryam säger dock att hon riskerar att framstå som »korkad och pinsam» om hon »gör sig till» och anpassar sig i alltför hög utsträckning. Ett närmande av »svensk-indexerade» språkliga och utomspråkliga resurser kan nämligen resultera i att man framstår som »svennefierad» i kompisars ögon, vilket är en (enligt deltagarna) oönskad position.¹⁰ Några av ungdomarna uttrycker att det bland annat är för att undvika att »svennefieras» som de inte skiftar sätt att tala helt inför exempelvis klassen, där alla elever har mångspråkig förortsbakgrund. Andra säger att de inte kan eller vill – kanske av den anledningen som Aida anger här (ex. 6):

¹⁰ Ungdomarna kan alltså utsättas för *dubbel stigmatisering* – både utifrån och inifrån (jfr Bijvoet 2002).

Exempel 6

1 Aida: ah ja vill kunna, asså byta, ja tror ja
2 kan till: en viss: grad=
3 Forskare: mm
4 Aida: men det är inte något jag vill helt och
5 hållet ta bort
6 Forskare: nå för vad händer då liksom hur viktigt
7 ä:r ditt sätt att prata för din person
8 din identitet tänker du eller liksom
9 Aida: ah ja tror de asså det är en stor del av
10 ve- vem jag är

På forskarens (Senters) fråga om hur viktigt språket är för identiteten svarar Aida att det är en stor del av henne själv. Att helt frånga förortsexemplerat tal innebär således att reducera sig själv. Det enda tillfälle då ungdomarna utesluter det helt är när de stiliserar »majoritetssvenska» eller svenska med brytning och då använder drag ur en språklig repertoar som de vanligtvis inte använder eller identifierar sig själva med (jfr Rampton 1995).

Liknande synpunkter som Aidas har beskrivits även av andra unga människor med förortsbakgrund som vi har mött. Så här (ex. 7) berättar en tjej som deltog i ett fokusgruppsamtal i anslutning till ett lyssnarexperiment (Bijvoet & Fraurud 2010 s. 14–15):

Exempel 7

1 men jag känner mer när man försöker
2 dölja sitt eget språk eller vad man ska
3 säga (.) det känns som om man försöker
4 dölja en del av sig själv ah å det det
5 känns då är man inte äkta så även om man
6 går på typ en jobbintervju å jag skulle
7 ta bort typ asså mitt naturliga språk
8 eller vad jag ska säga då skulle det
9 kännas mer robotiserat som jag bara pra-
10 tar å typ ingen känsla ingen personlig-
11 het å ändå känns det mer som att då
12 skulle ingen vilja anställa mig bara för
13 att jag är som en vit såhåra vitt vitt
14 papper

6.3 Vem äger språket?

I en diskussion om vilka som har självklar tillgång till förortsindexerat talspråk påpekar flera av ungdomarna i Senters studier att det är avgörande att språket »kommer naturligt». Det finns, med andra ord, ett autenticitetskrav (jfr Årman 2018). Deniz och Aida menar exempelvis att det låter naturligt när de själva använder förortsindexerat tal i form av slang, men påtvingat, konstlat och onaturligt när personer utan förortsbakgrund gör det. Personer utan förortsförankring gör därför säkrast i att undvika slang, tycker de unga. Det hindrar dock inte deltagarna från att ibland prata slang med lärare som de känner sig trygga med, och de roas när dessa lärare ger sig in i deras talgemenskap och använder slangord som exempelvis *yani* eller uttryck som »jag svär på min son».¹¹

För att det ska kännas okej att utifrånkommande använder förortsslang ska användandet ha föregåtts av en reell kontakt. Som det fungerar nu – när kontaktytorna mellan unga i och utanför förorten beskrivs som väldigt begränsade, om inte obefintliga – menar deltagarna att unga utan förortsbakgrund mer eller mindre lägger beslag på slangen. Aida säger att det känns som om unga utan förortsbakgrund driver med dem när de använder slang och Mona påpekar att »riktiga svenskar» vill »komma in» i förortsgemenskapen när det passar dem (ex. 8):

Exempel 8

1	Mona:	vi blir utstötta av den riktiga svenskan och
2		sen när en riktig svensk riktig och riktig
3		då det såhåra du stötte ut oss men <u>nu</u> du
4		vill komma in

Också Deniz anlägger ett perspektiv där personer i förorten exkluderas av »majoritetssvenskar» (ex. 9). Hon lyfter fram den språkliga gemenskapen bland unga i förorten – den gemenskap som gör att hon och hennes kamrater med liknande bakgrund inte känner sig lika utanför.

¹¹ *Yani* är, berättar deltagarna i Senters studier (2015, u.a.), ett inlån från arabiska och turkiska och fungerar som en diskurspartikel motsvarande *liksom* och *typ*. För en diskussion om förortsförankrad användning av »jag svär» och *wallah*, se Opsahl (2009).

Exempel 9

1 Deniz: ah (.) fattar du så att vi blir
 2 inte lika utanför så det det är
 2 inte okej då känner jag att nån
 3 annan som asså vi säger en svensk
 4 som bor i innerstan använder det
 5 språket fattar ni vad jag menar
 [...]
 6 ah det är det det är därför jag
 7 inte tycker det är okej

Aida, Mona och Deniz använder inte begreppet *appropriering*, men deras uttalanden kan ses som upplevda exempel på det. De känner helt enkelt att det språk som har skapats ur ett underifrånperspektiv, som en effekt av majoritetens exkludering, tas ifrån dem. Kommentarer om »white privilege» förekommer bland dem. Influerade av resonemang som förs på olika internetsidor analyserar deltagarna den rådande maktordningen. De vitas privilegium består i att de kan *appropriera* förortsslang utan att riskera att uppfattas som ordningsstörande och dömda att misslyckas i skolan och arbetslivet. Tjejerna upplever också att det är språket hos vita ungdomar som premieras i samhället. Det är det språket som gör att man når framgång på universitetet och får det arbete man vill ha.

Att unga »utifrån» använder förortsslang och att det kan väcka motstånd hos ungdomar med förortsbakgrund är ingen ny företeelse. Sådant motstånd, och även kravet på autenticitet, speglas till exempel i benämningar som under olika perioder har använts för den förstnämnda gruppen: från »hobbyspaggar» (Kotsinas 1994) och »plastturkar» (Bijvoet 2002) till »wannabe-blatte» och »wannabe-rinkebysvenska med östermalmsdialekt» (Bijvoet & Fraurud 2010).

6.4 Benämningar

Som framgår av beskrivningarna ovan är förortsindexerat tal igenkännligt för språkbrukare i och utanför förorten. Det råder dock ingen konsensus kring *om* och *hur* olika nyanser av talet bör benämnas – varken bland språkbrukare eller bland forskare. När frågan om benämningar kommer upp ger deltagarna i Sinters pågående studie olika förslag, såsom *rinkebysvenska*, *förortsspråk*, *ortenslang* och *slangspråk*. Benämningarna avser främst förortsslangen, vilket tyder på att det informella slangspråket har genomgått en enregistreringsprocess (se avsnitt 5). Den förstnämnda benämningen *rinkebysvenska* är inte

uppskattad. Talet förekommer också i andra förortsområden så platsavgränsningen blir för snäv, tycker deltagarna. Ändå används benämningen ibland, även av dem som ogillar den (som exempelvis Maryam, se avsnitt 6.1). Amina föreslår benämningen *slangspråk* men möter motstånd av Deniz. I diskussionen kommer inte Deniz med något eget förslag; hon säger att hon inte vet. Det hon gör i praktiken, vilket exempel 9 och 10 visar, är att hon helt enkelt benämner det förortsförankrade talet som *språket* eller *slang*.

Den typen av sociodialektal färgning som vi har valt att kalla förortssvenska benämns inte alls av deltagarna. Däremot beskrivs den på ett sätt som reproducerar en dominerande standardspråksideologi. »Det låter förort blandat med riktig svenska» påpekar Paula när hon lyssnar till ett talprov från en radiojournalist som har en förortsklang. »En invandrare med bra svenska som pratar utförligt liksom», säger därefter Habiba. Hanna tillägger att »han försöker prata såhär ren svenska men man märker». Även Deniz urskiljer ett sätt att tala, där förorten är hörbar också när slangen utelämnas (ex. 10):

Exempel 10

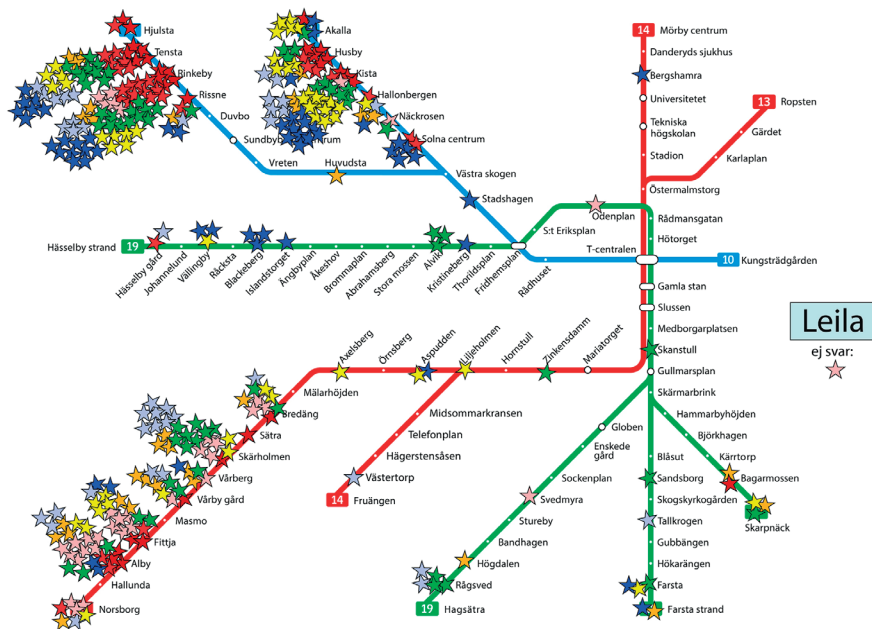
1	Deniz:	typ i dagens samhälle nu om jag
2		går och träffar någon från: <u>för</u> :-
3		orten ja kom- asså även om om
4		personen inte använder slang ja
5		kommer <u>märka</u> på grund av uttalet

Data avseende benämningar för såväl förortsförankrade som andra sätt att tala svenska har samlats in också inom ramen för det Stockholmsbaserade SALAM-projektet (Bijvoet & Fraurud 2010, 2012, 2016). Projektet genomfördes på nio demografiskt sett olika gymnasieskolor i olika delar av staden. Med hjälp av ett lyssnartest undersöktes hur de 343 elever som deltog tolkar och benämner olika former av språklig variation. Eleverna fick med hjälp av attitydskalor bland annat bedöma tolv korta talprov från unga Stockholmstalar, däribland flera talprov med förortsindexerat tal (såväl slang som klang). Vidare fick de på en karta över Stockholms tunnelbanelinjer markera var de trodde att de olika talarna bodde och de fick också föreslå benämningar för talarnas sätt att prata. I anslutning till lyssnartestet genomfördes gruppsamtal med en femtedel av eleverna (N=69).

Här väljer vi att fokusera på två av de tolv talproven, Leilas och Saras, och på två grupper av elever. Den ena elevgruppen består av elever som läser vid någon av de tre gymnasieskolorna i språkligt och kulturellt heterogena ytterstadsområden (här kallade »de flerspråkiga eleverna», N=99). De belyser ett

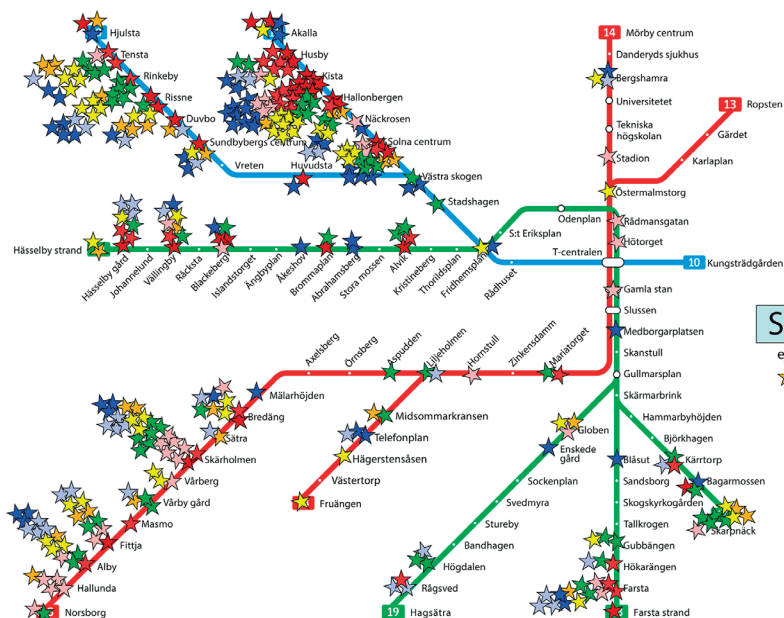
inifrånperspektiv. Den andra gruppen består av elever från de två mest enspråkiga skolorna i SALAM-studien, belägna i nordöstra och centrala Stockholm (här kallade »de enspråkiga eleverna», N=88). De illustrerar ett utifrånperspektiv.

Talarna Leila och Sara har båda förortsbakgrund och representerar olika former av förortsindexerad svenska. Leilas svenska, som innehåller slangord, grammatiska avsteg från svenskt standardspråk, en stark staccatorytm och ett snabbt taltempo, ligger mer åt slanghållet. Saras svenska innehåller inga slangord, men en tydlig förortsklang. Figureerna 1 och 2 visar deltagarnas gissningar för talarnas bostadsområde.¹² Som kartorna visar råder det ingen tvekan om att eleverna har identifierat Leila och Sara som förortsungdomar från de nordvästra eller sydvästra delarna av Stockholm.

Figur 1. Alla 343 lyssnares gissningar om Leilas bostadsområde.

¹² På kartorna anges samtliga 343 deltagarnas gissningar: en stjärna per elev.

Figur 2. Alla 343 lyssnarens gissningar om Saras bostadsområde.

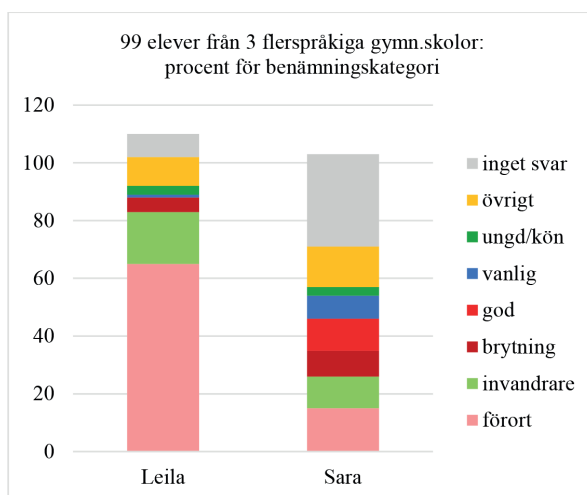
I analysen av benämningarna för Leilas och Saras talprov gjordes som ett första steg en inventering av de betydelsekomponenter som kunde urskiljas i de olika benämningarna som föreslagits av de 187 eleverna.¹³ Som ett andra steg sammanfördes sedan innehållsmässigt besläktade komponenter i ett antal bredare kategorier:

- i. förort (beskrivningar som relaterar till mångspråkiga förortsmiljöer, t.ex. *rinkeby*, *förort*, *ghetto*, *blatte*, *miljon*, *shobre*)
- ii. invandrare (en vanlig, men svårtolkad benämning som i princip kan stå för all möjlig »svenska med något utländskt»; hit räknas också de mindre frekventa benämningarna *nysvensk*, *utländsk*)
- iii. brytning (eller *bruten*)
- iv. god (beskrivningar som *bra*, *fin*, *ren*, *perfekt*, *riktig*)
- v. vanlig (hit räknas t.ex. *normal*, *vanlig*, *riks-*, eller bara *svenska*)
- vi. ungdom/kön (hit räknas t.ex. *tjejig*, *ungdomlig*, *fjortis*).

¹³ Inga svarsalternativ tillhandahölls, utan det var en öppen fråga.

Även en kategori 'övrigt' inrättades för i sammanhanget ovidkommande beskrivningar (t.ex. *slarvigt*, *lite kaxigt* eller *som en farstegangster*), samt en kategori 'ej svar' för redovisning av svarsbortfall.

I figur 3 nedan redovisas hur de flerspråkiga elevernas benämningar för Leilas och Saras talprov fördelar sig över de olika kategorierna.¹⁴

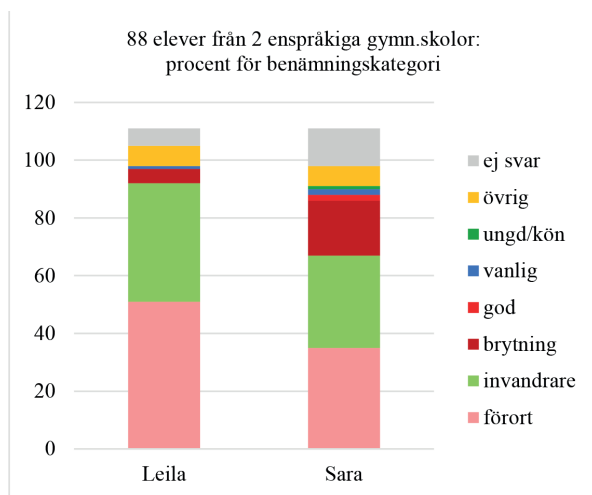
Figur 3. Ett inifrånperspektiv på benämningar.

Majoriteten av de 99 eleverna från de flerspråkiga skolorna använder benämningar som speglar att Leilas talprov uppfattas som någon form av förortsindelexerad svenska. Det finns dock, precis som bland Sinters deltagare, en stor variation i vilka benämningar som väljs. Både benämningarna *förortssvenska* och *förortsslang* förekommer. Vanligast är dock att Leilas talprov beskrivs som *rinkebysvenska*, *slang* eller *blattesvenska*. För Saras del används, utöver sådana benämningar, också beskrivningar som *bra* och *ren* svenska eller *vanlig* svenska. Många elever ger inte något förslag på benämning för Saras talprov, vilket tyder på att hennes mer formella förortsförankrade svenska inte är enregistrerad ännu. I gruppsamtalen beskrivs Leilas talprov i termer av »grov blatte», »riktig Rinkeby». Hon pratar »på det där utländska sättet», förklarar eleverna: snabbt och med många slangord.

¹⁴ Ett svar kan innehålla en eller flera komponenter (svaret *blatte-svenska*, *ganska mycket slang* innehåller till exempel både komponenterna *blatte* och *slang*), varför procenttalen i figuren kan överstiga 100 %.

Dessa beskrivningar kan jämföras med de utifrånbenämningar för Leila och Saras tal som har föreslagits av de 88 eleverna från de mest enspråkiga skolorna i SALAM-projektet (se figur 4).

Figur 4. Ett utifrånperspektiv på benämningar.

De enspråkiga eleverna använder – utöver benämningar som *förortssvenska*, *förortsslang*, *rinkebysvenska*, *blattesvenska*, o.s.v. – i betydligt högre utsträckning benämningen *invandrarsvenska* för såväl Leilas som Saras talprov. Det är dessutom enbart dessa »utifrånkommande» elever som använder benämningar som *shobresvenska*, *jallasvenska* eller *turksvenska* för de två talarna. Saras talprov beskrivs endast av någon enstaka elev i den enspråkiga gruppen som *bra* eller *vanlig* svenska. Trots sin mer standardnära svenska uppfattas hon, liksom Leila, som en förorts- eller »invandrarungdom».

Ett utifrånperspektiv på benämningar för förortsförankrat tal ges också av grindvakterna i den ovan presenterade gatekeeper-studien (Bijvoet 2018, se avsnitt 6.1). Liksom för deltagarna i SALAM-studien verkar det även för grindvakterna vara lättare att hitta ord för slangen än för klangen. I fokusgruppdiskussionerna används ord som *förortssvenska*, *förortsslang* och *rinkebysvenska* ofta för den informella, slangbetonade stilen. Rekruteraren Alva kallar det »nyslang» och hennes kollegor Alice och Amanda fyller i med »lite sådär förort», »ghetto». Yrkesvägledaren Urban beskriver det som »slang med brytning».

Betydligt svårare är det att beteckna talproven utan slang, men med en förortsk klang. Arbetsförmedlaren Agnes beskriver det som en »lite gungande dialekt men med brytning», och kollegan Alva som »en svag influens av ghetto» och »svenska med intoneringsbrytning». Andra påpekar att de hör »lite, lite förortssvenska/rinkebysvenska i uttalet» och noterar »en liten tendens till rinkebysvenska» samt att personen »tidigare har pratat förortsslang men ’destillerat’ sin svenska till något mer ordentligt».

Flera av deltagarna i studiens fokusgruppsamtal bekräftar att det säkert har förekommit att de har missbedömt en sökandes sätt att tala. Sådana missbedömningar gjordes även i samband med undersökningen. Många av de medverkande grindvakterna blandade ihop förortsslang och en mer formell svenska med förortsklang. Förekomsten av ett staccatoartat uttal och en markerad prosodi i de för övrigt standardnära talproven räckte för att grindvakterna skulle höra sådant som inte fanns, men som de förväntade sig skulle finnas (som t.ex. slangord och grammatiska normavsteg). Det gjorde att associationer till »kaxighet och attityd» väcktes. Efter uppspelningen av ett talprov med förortsk klang förklarar till exempel studie- och karriärvägledaren Ulla att hon hör »en attityd, chillaren, cool, det är det han vill förmedla med sitt sätt att tala».

Analys av gruppsamtalsdata och resultaten från ett yrkesgissningstest som ingick i studien vittnar om att en talares förmodade förortsbakgrund hos många väckte associationer till lågstatusyrken eller arbetslöshet – oavsett om talaren använde förortsslang eller förortssvenska. Även detta resultat bör ses mot bakgrund av den massmediala rapporteringen om förortsindexerat språk, där föreställningen sprids att ett sådant språk oundvikligen leder till så kallade okvalificerade jobb eller arbetslöshet (Milani 2010, se även Svendsen & Marzo 2015, Cornips m.fl. 2015).

Grindvakterna intygar att det är svårt att hitta ord för olika nyanser av förortsindexerad svenska. »Jag hade inte så många begrepp», förklarar exempelvis arbetsförmedlaren Annika. Studie- och karriärvägledaren Unni säger (ex. 11):

Exempel 11

1	Unni:	jag har faktiskt aldrig tänkt över hur
2		jag uttrycker att någon har ett annat
3		(.) en annan språkbakgrund

Yrkesvägledaren Ulrika påpekar att (ex. 12):

Exempel 12

1   Ulrika: man är ovan att prata om de här begrep-
2   pen tycker jag det känns som (.) vi är
3   vål ovana (.) det känns som Sverige har
4   inte hittat liksom (.) det är nytt för
5   oss alla att prata om de här begreppen

Då grindvakterna under gruppsamtalen blev medvetna om att förortsförankrat tal rymmer olika nyanser, och att en sammanblandning eller förväxling av slang och klang kan få negativa konsekvenser för talarna ifråga, uttryckte samtliga att man borde skilja mellan förortssvenska och förortsslang. Studie- och karriärvägledaren Ulla konstaterar till exempel:

Exempel 13

1   Ulla: ja just det (.) att skilja på dom (.)
2   det var nog bara att jag gled över ter-
3   men slang efter en stund (.) jag menar
4   inte slang (.) ju mer vi pratar om det
5   ju mer jag förstår att jag inte menar
6   slang slang (.) det är inte attityden i
7   den (.) om jag hade gjort om övningen nu
8   efter att vi har pratat hade jag svarat
9   på ett annorlunda sätt

7 Avslutande diskussion

I den här artikeln har vi diskuterat frågan hur förortsinde- xerat tal kan förstås och beskrivas på ett sätt som inte enbart fokuserar på den informella, slangbetonade ungdomsstilen, utan också tar hänsyn till den mer formella svenskan med förortsklang. Med utgångspunkt i empiriska data har vi beskrivit den värdetillskrivning – eller indexering – som sker för både slangen och klangen, och resonerat kring vilka konsekvenser den får för talarna. Vidare har vi diskuterat benämningar för förortsinde- xerat tal ur såväl ett inifrån- som ett utifrånperspektiv. Avslutningsvis vill vi här återkomma till frågan om det är motiverat att, som vi gör, markera skillnaden mellan slang och klang genom att använda två olika benämningar.

»[L]abelling is an unavoidable political act», förklarar Cornips m.fl. (2015 s. 65) i ett kapitel som handlar om benämningar för det de kallar *youth vernaculars*. De diskuterar vanskligheten i att benämna tal uppifrån, alltså från forskarhåll (se även Irvine & Gal 2000), men också riskerna med att låta bli. Genom att undvika benämningar kan sociolingvistiskt inriktade forskares resonemang bli svårförståeliga eller till och med irrelevanta. Om kategorier och benämningar ska användas föreslår Cornips m.fl. (2015) att de ska hanteras från ett slags botten up-perspektiv och genereras ur etnografiska data.

I vårt fall genereras, som visats ovan, en uppsättning av benämningar för den slangbetonade ungdomsstilen, men däremot inga benämningar för det avtryck som förorten kan göra på det mer formella talets klang. För att kunna lyfta fram nyanser i förortsindexerat tal menar vi att det ändå är motiverat att benämna det senare sättet att tala. Vårt förslag är *inte* att introducera en ny benämning, utan att reservera en redan förekommande term (förortssvenska) för den mer formella, förortsklingande svenskan. På så sätt kan det mer formella talet kontrasteras tydligare mot slangpräglade ungdomsstilar från förorten. Vårt motiv till att göra en sådan benämningsbar distinktion mellan förortsslang och förortssvenska är att synliggöra att den senare formen av förortsförankrat tal *inte* ska ses som slangbetonad och informell – något som Paula, Habiba, Hanna och deras vänner redan är medvetna om. Förortssvenska är i stället en del av många förortsförankrade ungas mest formella repertoar. Maryams ifrågasättande av motsatsparet formell–informell blir i sammanhanget högaktuellt. Hennes fråga: »varför måste informell va som hur jag betar mig och pr- pratar» sätter fingret på en problematik som kan leda till språklig, och i förlängning även social, exkludering. Det är alltså inte bara en teoretisk fråga.

Att den här problematiken är en realitet i unga förortsförankrade människors liv har i den här artikeln illustrerats med data från Bijvoets gatekeeperstudie (2018). Grindvakternas svårighet att uppfatta skillnaden mellan olika former av förortsindexerad svenska resulterade i lågt ställda förväntningar på de förortsförankrade talarna – oavsett om de talade slang eller inte. Vi ser det som särskilt viktigt att en sammanblandning av slang och klang undviks i institutionella samtal, för att inte unga människor med förortsbakgrund ska riskera att exkluderas på språklig grund från till exempel utbildning, arbets- och bostadsmarknad.

Vår hållning är således att vi måste prata om risker för exkludering. Den strategiska distinktionen mellan slang och klang behövs för att synliggöra att förortssvenska helt enkelt är *ett* bland många sätt att tala en formell svenska

med någon form av sociodialektal färgning. Men vi är samtidigt medvetna om riskerna med att benämna talspråkspraktiker. Det kan bland annat leda till att språket blir en »icon for ethnic Otherness» (Irvine & Gal 2000, Gal 2006), vilket Jonsson (2018) menar har skett beträffande benämningen rinkebysvenska. Välvilliga försök till respektfull benämning kan också resultera i användarfrånvända etiketter och »labels can live lives of their own», det vill säga fyllas med ett ideologiskt impregnerat innehåll som inte var tänkt från början (Cornips m.fl. 2015 s. 67).

På grund av de associationer *förort* kan ge skulle de benämningar vi föreslår kunna börja leva sitt eget liv. De pekar explicit mot underordnade områden och den språkligt, kulturellt och etniskt diversifierade situation som råder där. Medan en del forskare undviker tydliga platsavgränsningar och associationer till etnicitet vid benämmandet av det vi kallar förortsindexerat tal – exempelvis genom att förespråka benämningar som *contemporary urban vernacular* (Rampton 2011) och *urban youth styles* (Jonsson 2018) – gör vi alltså annorlunda (se även Jaspers 2008). Genom att lyfta fram den mångspråkiga förortsmiljön i våra benämningar vill vi tillmötesgå Aida, Mona, Deniz och andra unga i förorten som med rätta ser sig själva som upphovspersoner till det förortsförankrade talet. De känner stolthet över talet och förorten i stort. De förnekar inte att det finns problem, men för dem står förorten *också* för trygghet, tillhörighet och social samvaro – och även för en frånvaro av majoritetssamhällets pålagda förväntningar. Sundis uttrycker: »man känner kärlek, man känner värme, man känner att det är dina människor som bor där».

Transkriptionsnyckel

[	Början av överlappande tal
]	Slut för överlappande tal
=	Talarens tur fortsätter på annan rad
(.)	Kort paus
#	Längre paus
-	Avbrutet ord eller yttrande
<u>ord</u>	Betoning eller emfas
X	Ohörbart ord
:	Förlängt ljud
*	Röstförställning
[ord]	Förklarande tillägg
↑	Förortsmelodi

Litteratur

- Agha, Asif, 2005: Voice, Footing, Enregisterment. I: *Journal of Linguistic Anthropology* 15:1. S. 38–59.
- Agha, Asif, 2015: Tropes of Slang. I: *Signs and Society* 3:2. S. 306–330.
- Almér, Elin, 2011: Att tala om vem man är: en språkvetenskaplig studie om transi-
tivity, agentivity och engagemang i unga kvinnors erfarenhetsberättelser. Diss.
Göteborg: Göteborgs universitet
- Auer, Peter, 2007: *Style and Social Identities. Alternative Approaches to Linguistic
Heterogeneity*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Bijvoet, Ellen, 2002: »Om nån börjar kaxa, jag börjar snacka fittjasvenska». Multiet-
niskt ungdomsspråk – uppfattningar och attityder. I: *Kritisk Utbildningstidskrift*
106. S. 56–71.
- Bijvoet, Ellen, 2018: Förortssvenska i grindvaktens öron. Perceptioner av migrations-
relaterad språklig variation bortom inlärarespråk och förortsslang. I: *Språk och stil*
NF 28. S. 142–175.
- Bijvoet, Ellen, 2020: Attityder till spår av andra språk i svenskan – en forskningsöver-
sikt. Rapport från Språkrådet 15. Stockholm: Institutet för språk och folkmin-
nen/Språkrådet.
- Bijvoet, Ellen & Fraurud, Kari, 2006: »Svenska med något utländskt». I: *Språkvård*
2006/3. S. 4–10.
- Bijvoet, Ellen & Fraurud, Kari, 2008: Svenskan i dagens flerspråkiga storstadsmil-
jöer: en explorativ pilotstudie av unga stockholmars perceptioner av variation och
varieteter. I: *Nordand* 3:2. S. 7–38.
- Bijvoet, Ellen & Fraurud, Kari, 2010: Rinkeby Swedish in the mind of the beholder.
Studying listener perceptions of language variation in multilingual Stockholm. I:
Multilingual Urban Scandinavia. New Linguistic Practices, red. av Pia Quist &
Bente A. Svendsen. Clevedon: Multilingual Matters. S. 17–188.
- Bijvoet, Ellen & Fraurud, Kari, 2012: Studying high-level (L1-L2) language develop-
ment and use among young people in multilingual Stockholm: The role of percep-
tions of ambient sociolinguistic variation. I: *Studies of Second Language Acquisition*
34:2. S. 291–319.
- Bijvoet, Ellen & Fraurud, Kari, 2013: »Rinkebysvenska» och andra konstruktioner
av språklig variation i dagens flerspråkiga Sverige. I: *Svenska som andraspråk – i
forskning, undervisning och samhälle (2:a uppl.)*, red. av Kenneth Hyltenstam &
Inger Lindberg. Lund: Studentlitteratur. S. 369–396.
- Bijvoet, Ellen & Fraurud, Kari, 2016: What's the target? A folk linguistic study of
young Stockholmers' construction of linguistic norm and variation. I: *Language
Awareness* 25. S. 17–39.
- Blommaert, Jan, 2007: Sociolinguistics and Discourse Analysis: Orders of Indexical-
ity and Polycentricity. I: *Journal of Multicultural Discourses* 2:2. S. 115–130.
- Bodén, Petra, 2007: »Rosengårdssvensk» fonetik och fonologi. I: *Språket hos ungdom-
mar i en flerspråkig miljö i Malmö*, red. av Lena Ekberg. (Nordlund 27.) Lund:
Lunds universitet. S. 1–47.

- Bodén, Petra, 2011: Adolescents' pronunciation in multilingual Malmö, Gothenburg and Stockholm. I: *Young urban Swedish. Variation and change in multilingual settings*, red. av Roger Källström & Inger Lindberg. Göteborg: Göteborgsstudier i nordisk språkvetenskap 14. S. 35–48.
- Boyd, Sally & Fraurud, Kari, 2010: Challenging the homogeneity assumption in language variation analysis: Findings from a study of multilingual urban spaces. I: *Language and Space. An International Handbook of Linguistic Variation* (vol. 1), red. av Peter Auer & Jürgen E. Schmidt. Berlin/New York: Mouton de Gruyter. S. 686–706.
- Bucholtz, Mary, 2003: Sociolinguistic nostalgia and the authentication of identity. I: *Journal of Sociolinguistics* 7:3. S. 398–416.
- Bucholtz, Mary & Hall, Kira, 2004: Theorizing identity in language and sexuality research. I: *Language in Society* 33. S. 496–515.
- Bucholtz, Mary & Hall, Kira, 2005: Identity and interaction: a sociocultural linguistic approach. I: *Discourse studies* 7:4–5. S. 585–614.
- Bunar, Nihad, 2001: *Skolan mitt i förorten: fyra studier om skola, segregation, integration och multikulturalism*. Diss. Växjö universitet.
- Cornips, Leonie, Jaspers, Jürgen & de Rooij, Vincent, 2015: The politics of labelling youth vernaculars in the Netherlands and Belgium. I: *Language, Youth and Identity in the 21 st Century. Linguistic Practices across Urban Spaces*, red. av Jacomine Nortier & Bente A. Svendsen. Cambridge: Cambridge University Press. S. 45–69.
- Coupland, Nikolas, 2007: *Style. Language Variation and Identity*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Coupland, Nikolas, 2009: Dialects, standards and social change. I: *Language attitudes, standardization and language change – perspectives on themes raised by Tore Kristiansen on the occasion on his 60th birthday*, red. av Marie Maegaard, Frans Gregersen, Pia Quist & Jens Norrman Jørgensen. Oslo: Novus forlag. S. 27–49.
- Dahlstedt, Magnus & Eliassi, Barzoo, 2018: *Utanförskapet, förorten och slaget om hemmet*. I: *Förortsdrömmar. Ungdomar, utanförskap och viljan till inkludering*, red. av Magnus Dahlstedt. (Linköping Studies in Social Work and Welfare 2018:3.) Linköping: Linköpings universitet.
- Doran, Meredith, 2004: *Negotiating between Bourge and Racaille: Verlan as Youth Identity Practice in Suburban Paris*. I: *Negotiation of Identities in Multilingual Contexts*, red. av Aneta Pavlenko & Adrian Blackledge. Clevedon: Multilingual Matters. S. 93–124.
- Ekberg, Lena, 2011: Extended use of *sån* ('such') among adolescents in multilingual Malmö, Sweden. I: *Young urban Swedish. Variation and change in multilingual settings*, red. av Roger Källström & Inger Lindberg. Göteborg: Göteborgsstudier i nordisk språkvetenskap 14. S. 49–66.
- Eliaso Magnusson, Josefina & Stroud, Christopher, 2012: High proficiency in markets of performance. A sociocultural approach to nativelikeness. I: *Studies in Second Language Acquisition* 34:2. S. 321–345.
- Engblom, Charlotte, 2004: *Samtal, identiteter och positionering: ungdomars interaktion i en mångkulturell miljö*. Diss. Stockholm: Stockholms universitet.

- Ethnic Styles of Speaking in European Metropolitan Areas, red. av Friederike Kern & Margret Selting. Amsterdam: John Benjamins 2011.
- Fraurud, Kari & Bijvoet, Ellen, 2004: Multietniska ungdomsspråk och andra nya varieteter av svenska. I: Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle (1:a uppl.), red. av Kenneth Hyltenstam & Inger Lindberg. Lund: Studentlitteratur. S. 389–417.
- Gal, Susan, 2006: Linguistic Anthropology. I: The Encyclopedia of Language and Linguistics (2:a uppl.), red. av Keith Brown. Boston: Elsevier. S. 171–185.
- Gal, Susan & Woolard, Kathryn, 2001: Constructing Languages and Publics Authority and Representation. Introduction. I: Language and Publics. The Making of Authority, red. av Susan Gal & Kathryn Woolard. Manchester: St. Jerome Publishing. S. 1–12.
- Ganuza, Natalia, 2008: Syntactic Variation in the Swedish of Adolescents in Multilingual Urban Settings. Subject-verb Order in Declaratives, Questions and Subordinate Clauses. Diss. Stockholm: Stockholms universitet.
- Haglund, Charlotte, 2005: Social Interaction and Identification among Adolescents in Multilingual Suburban Sweden: A Study of Institutional Order and Sociocultural Change. Diss. Stockholm: Stockholms universitet.
- Halliday, Michael A.K., 1978: Language as social semiotic. The social interpretation of language and meaning. London: Edward Arnold.
- Hertzberg, Fredrik, 2003: Gräsrotsbyråkrati och normativ svenskhet. Hur arbetsförmedlare förstår en etniskt segregerad arbetsmarknad. Diss. Stockholm: Arbetslivsinstitutet.
- Ideological Constructions and Enregisterment of Linguistic Youth Styles, red. av Lian Malai Madsen, Janus Spindler Møller & Jens N. Jørgensen. Copenhagen Studies in Bilingualism, Volume 55, Københavns Universitet, Det Humanistiske Fakultet, København 2010.
- Irvine, Judith T. & Gal, Susan, 2000: Language Ideology and Linguistic Differentiation. I: Regimes of language: Ideologies, politics and identities, red. av Paul V. Kroskrity. Santa Fe: School of American Research Press. S. 35–84.
- Jaspers, Jürgen, 2008: Problematizing ethnolects. Naming linguistic practices in an Antwerp secondary school. I: International Journal of Bilingualism 12:1–2. S. 85–103.
- Johnstone, Barbara, 2016: Enregisterment: How linguistic items become linked with ways of speaking. I: Language and Linguistics Compass 10. S. 632–643.
- Jonsson, Rickard, 2007: Blatte betyder kompis: om maskulinitet och språk i en högsta-dieskola. Diss. Stockholms universitet. Stockholm: Ordfront.
- Jonsson, Rickard, 2013: Inget tjafs och inget bråk – om skötsam svenskhet och ordningsstörande förortsslang: I: Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle (2:a uppl.), red. av Kenneth Hyltenstam & Inger Lindberg. Lund: Studentlitteratur. S. 397–414.
- Jonsson, Rickard, 2018: Swedes Can't Swear: Making Fun at a Multiethnic Secondary School. I: Journal of Language, Identity & Education 17:5. S. 320–335.

- Jonsson, Rickard & Milani, Tommaso M., 2010: Youth styles in Sweden: representations and practices. I: Ideological constructions and enregisterment of linguistic youth styles, red. av Lian Malai Madsen, Janus Spindler Møller & Jens Normann Jørgensen. (Copenhagen studies in bilingualism. vol. 55.) Københavns Universitet, Det Humanistiske Fakultet. S. 10–51.
- Jonsson, Rickard & Milani, Tommaso M., 2012: Vad är det för fel på Rinkeby? Offentliga och lokala föreställningar om standardspråk och förortsslang. I: *Locus* 4:12. S. 59–75.
- Jonsson, Rickard, Årman, Henning & Milani, Tommaso M., 2019: Youth language. I: *The Routledge Handbook of Linguistic Ethnography*, red. av Karin Tusting. London: Routledge. S. 259–272.
- Kahlin, Linda, 2008: Sociala kategoriseringar i samspel. Hur kön, etnicitet och generation konstitueras i ungdomars samtal. Diss. Stockholm: Stockholms universitet.
- Kotsinas, Ulla-Britt, 1988: Rinkebysvenska – en dialekt? I: *Svenskans beskrivning* 16, red. av Per Linell, Viveka Adelswärd, Torbjörn Nilsson & Per A. Pettersson. Linköping. S. 264–278.
- Kotsinas, Ulla-Britt, 1994: *Ungdomsspråk*. Uppsala: Hallgren & Fallgren.
- Kotsinas, Ulla-Britt & Doggelito, Dogge, 2004: *Förortsslang*. Stockholm: Norstedts.
- Labov, William, 1966: *The social stratification of English in New York City*. Washington: Center for Applied Linguistics.
- Language, Youth and Identity in the 21st Century*, red. av Jacomine Nortier & Bente A. Svendsen. Cambridge: Cambridge University Press 2015.
- Madsen, Lian Malai, 2013: »High» and »low» in urban Danish speech styles. I: *Language in Society* 42:2. S. 115–138.
- Milani, Tommaso M., 2010: What's in a name? Language ideology and social differentiation in a Swedish print-mediated debate. I: *Journal of Sociolinguistics* 14:1. S. 116–142.
- Milani, Tommaso M. & Jonsson, Richard, 2012: Who's afraid of Rinkeby Swedish? Stylization, complicity, resistance. I: *Journal of Linguistic Anthropology* 22:1. S. 44–63.
- Multilingual Urban Scandinavia. New Linguistic Practices*, red. av Pia Quist & Bente A. Svendsen. Clevedon: Multilingual Matters 2010.
- Møller, Janus Spindler & Jørgensen, Jens Normann, 2013: Organizations among Adolescents in Superdiverse Copenhagen. I: *International Electronic Journal of Elementary Education* 6:1. S. 23–42.
- Nortier, Jacomine, 2001: *Murks en straattaal. Vriendschap en taalgebruik onder jongeren*. Amsterdam: Prometheus.
- Opsahl, Ingvild, 2009: Wolla I swear this is typical for the conversational style of adolescents in multiethnic areas in Oslo. I: *Nordic Journal of Linguistics* 32:3. S. 221–244.
- Otterup, Tore, 2005: »Jag känner mej begåvad bara»: om flerspråkighet och identitetskonstruktion bland ungdomar i ett multietniskt förortsområde. Diss. Göteborg: Göteborgs universitet.

- Prentice, Julia, 2010: På rak sak: om ordförbindelser och konventionaliserade uttryck bland unga språkbrukare i flerspråkiga miljöer. Diss. Göteborg: Göteborgs universitet.
- Rampton, Ben, 1995: *Crossing: Language and Ethnicity among Adolescents*. London: Longman.
- Rampton, Ben, 2011: From 'Multi-ethnic adolescent heteroglossia' to 'Contemporary urban vernaculars'. I: *Language & Communication* 31. S. 276–294.
- Runfors, Ann, 2009: Modersmållssvenskar och vi andra. Ungas språk och identifikationer i ljuset av nynationalism. I: *Utbildning & Demokrati* 18:2. S. 105–126.
- Senter, Karin, 2015: »Det är som att vi rappar» – om tjejjers inställning till och användning av förortsslang. C-uppsats. Uppsala: Uppsala universitet.
- Senter, Karin, u.a.: *Språkliga resurser bland flerspråkiga gymnasieungdomar med mångspråkig förortsbakgrund* (prel. titel, doktorsavhandling under arbete). Uppsala: Uppsala universitet.
- Silverstein, Michael, 2003: Indexical order and the dialectics of sociolinguistic life. I: *Language & Communication* 23. S. 193–229.
- Stroud, Christopher, 2004: Rinkeby Swedish and semilingualism in language ideological debates: A Bourdieuean perspective. I: *Journal of Sociolinguistics* 8:2. S. 196–214.
- Stroud, Christopher, 2013: Halvspråkighet och rinkebysvenska som språkideologiska begrepp. I: *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle* (2:a uppl.), red. av Kenneth Hyltenstam & Inger Lindberg. Lund: Studentlitteratur. S. 313–342.
- Stroud, Christopher & Wingstedt, Maria, 1989: Språklig chauvinism. I: *Invandrare och Minoriteter* 5/89. S. 5–8.
- Style and Sociolinguistic Variation*, red. av Penelope Eckert & John R. Rickford. Cambridge: Cambridge University Press 2001.
- Svahn, Margareta, u.u.: *Språkliga varieteter bland ungdomar i Skövde*. I: *Svenska landsmål och svenskt folkliv* 143.
- Svendsen, Bente A. & Marzo, Stefania, 2015: A 'new' speech style is born. The omnipresence of structure and agency in the life of semiotic registers in heterogeneous urban spaces. I: *European Journal of Applied Linguistics* 3:1. S. 47–85.
- Svensson, Gudrun, 2009: *Diskurspartiklar hos ungdomar i mångspråkiga miljöer i Malmö*. Diss. Lund: Lunds universitet.
- Tingsell, Sofia, 2007: *Reflexivt och personligt pronomen: anaforisk syftning hos ungdomar i flerspråkiga storstadsmiljöer*. Diss. Göteborg: Göteborgs universitet.
- Young, Nathan J., 2014: *Suburban Swedish maturing. Examining variation and perceptions among adult speakers of Swedish contemporary urban vernacular*. Master-uppsats. Stockholm: Stockholms universitet.
- Young, Nathan J., 2018: *Talrytmens sociala betydelse i det senmoderna Stockholm. Vokaldurationskontrast som ett indexikalt drag*. I: *Nordand* 13:1. S. 41–63.
- Young, Nathan J., 2019: *Rhythm in late modern Stockholm. Social stratification and stylistic variation in the speech of men*. Diss. London: University of London, Queen Mary.

- Young Urban Swedish. Variation and Change in Multilingual Settings, red. av Roger Källström & Inger Lindberg. Göteborg: Göteborgs universitet 2011.
- Youngspeak in Multilingual Perspective, red. av Anna-Brita Stenström & Annette Myre. Amsterdam: John Benjamins 2009.
- Wiese, Heike, 2012: Kiezdeutsch. Ein neuer Dialekt entsteht. München: Verlag C. H. Beck.
- Årman, Henning, 2018: Speaking of ‘the Other’? Youths’ regimentation and policing of contemporary urban vernacular. I: *Language & Communication* 58. S. 47–61.